

ผลของจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย ต่อความหมายในชีวิตของผู้ป่วย

นางสาวบุญญรัตน์ ทรงพานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1492-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF LOGOTHERAPY ON MEANINGFULNESS IN LIFE OF THE REFUGEES

Miss Boonyarat Songpanit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Counseling Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1492-9

บุญญรัตน์ ทรงพานิช : ผลของจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย ต่อความหมายในชีวิตของผู้ลี้ภัย (THE EFFECT OF LOGOTHERAPY ON MEANINGFULNESS IN LIFE OF THE REFUGEES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.สุภาพรรณ โคตรจรัส, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.จิ้น แบร์,
170 หน้า. ISBN 974-3-1492-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย ต่อความหมายในชีวิตของผู้ลี้ภัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ลี้ภัยที่อยู่ภายใต้ความดูแลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย จำนวน 24 คน โดยสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมายเป็นรายบุคคล สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที รวม 6 ครั้ง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดความหมายในชีวิต ที่พัฒนามาจากแบบวัด MIST ของ แพททริเซีย แอล สตาร์ค (Patricia L. Starck) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความหมายในชีวิตด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย ปรากฏว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย มีคะแนนการมองเห็นความหมายในชีวิตสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หลักสูตร	จิตวิทยาการปรึกษา
สาขาวิชา	จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา	2544

ลายมือชื่อนิสิต บุญญรัตน์ ทรงพานิช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร.จิ้น แบร์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สุภาพรรณ โคตรจรัส

4178120838 : MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY

KEY WORD: LOGOTHERAPY / MEANINGFULNESS IN LIFE

BOONYARAT SONGPANIT : THE EFFECT OF LOGOTHERAPY ON MEANINGFULNESS
IN LIFE OF THE REFUGEES. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. SUPAPAN KOTRAJARAS,
CO-ADVISOR : DR.JEAN BARRY. 170 pp. ISBN 974-03-1492-9

The purpose of this research was to study the effects of logotherapy on meaningfulness in life of refugees. The research design was the pretest-posttest control group design. The sample was 24 of the urban refugees under concern of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) in Thailand. They were randomly selected and assigned to the experimental group and the control group, of 12 refugees each. The experimental group participated in logotherapy for a session of one and a half hour each time, two sessions a week over a period of 3 consecutive weeks for a total of 6 sessions, conducted by the researcher. The control group reported to the researcher for approximately the same amount of time and were given assignments or talking with the researcher on topics not related to logotherapy. The instrument used in this research was developed from MIST : The Meaning in Suffering Test by Patricia L. Starck to measure increase in meaning in life. The t-test was utilized for data analysis.

The results indicate that the posttest scores on the MIST in life of the refugees of the experimental group are higher than its pretest scores and higher than the posttest scores of the control group significant at .01 level.

Program Counseling Psychology
Field of study Counseling Psychology
Academic year 2001

Student's signature

Boonyarat S.

Advisor's signature

Supapan Kotrajaras

Co-advisor's signature

Jean Barry

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่เปี่ยมไปด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูผู้ที่เป็นกำลังใจ และคอยชี้แนะการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกขอบคุณและซาบซึ้งในความกรุณาต่อศิษย์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว ผู้ที่ให้แนวทางการคิด ความเข้าใจในเรื่องชีวิต ช่วยถ่ายทอดและขยายทัศนะในการมองโลก ก่อให้เกิดความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งต่าง ๆ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำด้วยความรัก ความปรารถนาดี และความเมตตาหลายประการ ในการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย อาจารย์อรัญญา ต้อยคัมภีร์ ผู้ที่กรุณาแนะนำเรื่องแบบวัดและแนวคิดทฤษฎี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทวิชา เสมือนหนึ่งเป็นผู้วางรากฐานทางปัญญา สนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้วิจัยเจริญเติบโตทางความคิดยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ บาทหลวง ดร.จีน แบร์ี คุณพ่อผู้เปี่ยมไปด้วยความเมตตา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเรื่องการตรวจสอบภาษาของเครื่องมือ ให้เวลา และให้โอกาสผู้วิจัยได้สนทนา อีกทั้งยังอบรมสั่งสอน และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และกัลยาณมิตรที่คอยแนะนำช่วยเหลือเสมอมา

กราบขอบพระคุณ ร้อยตำรวจเอกบุญพร้อม อุ่นสุวรรณ หัวหน้าสำนักงานภาคสนาม สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ผู้เต็มเปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ให้ความอนุเคราะห์ เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล และเป็นกำลังใจอย่างอ่อนโยนตลอดมา

ขอให้กำลังใจผู้ลี้ภัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาร่วมสะท้อนให้เห็นแก่นแท้ของการแสวงหา ความหมายแห่งชีวิตขอขอบคุณ คุณพรเทพ รุ่งคุณากร น้องผู้ช่วยเหลือแนะนำ ขอขอบคุณน้อง ๆ รุ่น 14 เพื่อนร่วมเดินทางที่ได้นำพาให้รู้จักความรัก ความเสียสละ และความผูกพันฉันพี่น้อง

ขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัย สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึง ป้าและแม่ ผู้มีพระคุณ และเป็นผู้ให้ความรักอย่างปราศจากเงื่อนไขมาตลอดชีวิต น้ำตอย น้ำเตว คุณยายสำรวย น้อง ๆ และหลาน ๆ ที่ให้แต่สิ่งดี ๆ เสมอมาในชีวิต ผู้วิจัยขอมอบความสำเร็จครั้งนี้แต่ทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี และขอให้มนุษย์จงตระหนักว่า ชีวิตนี้มีความหมายอันทรงพลังแฝงอยู่ในตัวเองเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้สถานการณ์แบบใดก็ตาม

บุญญรัตน์ ทองพานิช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
จิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะตระหนักรู้ความหมาย.....	25
ผู้ลี้ภัย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะตระหนักรู้ความหมาย.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัย.....	34
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	38
สมมุติฐานการวิจัย.....	38
ขอบเขตของการวิจัย.....	38
ตัวแปรที่ศึกษา.....	39
คำจำกัดความในการวิจัย.....	39
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	40
2 วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การออกแบบการวิจัย.....	41
กลุ่มตัวอย่าง.....	41
ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
ขั้นตอนในการดำเนินการทำวิจัย.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ผลการวิจัย.....	64
4 การอภิปรายผลการวิจัย.....	80
5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	93
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
ภาคผนวก ข แบบวัดความหมายในชีวิต.....	100
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	104
ภาคผนวก ง ตารางแสดงวัน เวลา ในการดำเนินกระบวนการจิตบำบัดแบบแสวงหา ความหมายของกลุ่มทดลอง.....	110
ภาคผนวก จ ตารางแสดงวัน เวลา และกิจกรรมระหว่างการทำ จิตบำบัดแบบแสวงหาความหมายของกลุ่มควบคุม.....	114
ภาคผนวก ฉ กระแสของจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย.....	116
ภาคผนวก ช คะแนนจากแบบวัดความหมายในชีวิต.....	167
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (X) ของคะแนนความหมายในชีวิต ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง ด้วยการ ทดสอบค่าที.....	65
2	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของแบบวัดรายชื่อ.....	105
3	รายละเอียดข้อมูลจากการใช้แบบวัดความหมายในชีวิต (MIST) เกี่ยวกับ ความเชื่อในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับตามระดับความเชื่อ ในกลุ่มตัวอย่างคนไข้ จำนวน 94 คน ($N = 94$)	107
4	คะแนนจากแบบวัดความหมายในชีวิต ของกลุ่มทดลอง.....	168
5	คะแนนจากแบบวัดความหมายในชีวิต ของกลุ่มควบคุม.....	169